

vint amb *b* (des del S. XIV), i hem observat com a la Marina d'Alacant pronuncien *bol* i *bolador* en lloc de *v*, i *boliana* infra. Veg-ne cites en *AlcM* s. v. *boleiar*, *boleiar* etc. Ja *DFgra.*: «*boléya*: part de cotxo» i llavors «*boleiar*: tirar una moneda al ayre per vèure qui gonyarà etc.; tirar a cara o cruz; fer caure: volcar», d'on «*boléy*: caiguda, caïda, batacazo, golpe»; en el Dicc. de Tarongí: «*boleiar*, per jugar a cara o creu»; i, aclarint la 2.ª del *DFgra.*, 'tirar a terra': «tomar una bístia al qui la monta: *derribar, voltear*», «*bolei*: tòc donat al aire a alguna cosa abans que caiga, principalment pilota». *Boleiar* 'fer a la sort' Segadors de Manacor (*BDLC* XIV). *Sembrar a boleï*: «A Catalunya, la sembra dels cereals s'efecta a *boleï*, a la tardor, escampant el gra damunt el terreny llaurat», Fontserè (*Ci. Fi. Nat.*, p. 168, amb gravat p. 169).

Voleiada. Voleiadís, voleiadissa. Voleiador (supra). *Voleiament. Voleiant* (supra). *Voleiós* (supra). No crec gaire, en canvi, en l'existència viva de *volejar*. Junt amb aquells exs. de *voleiar* i derivats que hem donat d'EmVilanova, un poc més enllà de l'obra trobem «una fulla caurà demà --- una altra fulla despres *volejarà* més tart ---» (*Plorant i Rient*, p. 70): suposo que deu ser una ultracorrecció (introduïda pel corrector editorial i que Vilanova rebutjaria en els altres passatges), com a reacció contra la pronúncia dialectal *-eiar = -ejar* (*barreiar*, Ribga., Pall., Urgellet, i fins Berg.); degueren imitar-la altres correctors: Pons Mass., *Auca de la P.*, 228; Bart. Torres, *Costa Llobera, IdOr*, 333; «bonic parpalleto, tu que, dins de la prada, vas *voleiant* de bon matí», Saisset (però només ho tinc de l'ed. *Catal. d. R.*, 179, que conté moltes correccions). Ja ho posaren així Belv. i Lab. Però el fet és que jo mai he sentit això parlant. *Volejador*, caça, Morella (*AlcM*). *Volegada*.

Voletejar deu ser real. Formació catalana pura (o bé apuntalada en el freqüentatiu ll. *volitare*). Ja en Lacavalleria, i en autors mall. dels més autoritzats: «les fortes --- alades d'una llarga professó de corps --- qui, com un vel de dol estès per l'espai, *voletejan* sobre el meu cap per pendre de més amunt l'investida», JnRosselló (*Manyoc*, 136); «l'aviram me desbaratava sovint la cassada, duent-se'n les vergues de visc --- sobretot un gall negre --- al fugir --- pegant bots y *voletejades*, los feia por com si fos la milana», id., 168; «*voletejava* pels volts d'un ravell ---», Salv. Galmés (*Flor de Card*, 139); «oh la pageseta, que és una pintura / --- / l'aviram la volta, amb gran *voleteig*, / quan de matinada crida son estol / --- / quan rega els bellsveures vora el safareig», Alcover (*La Serra*, v. 23). Però no menys autèntics els del Princ.: «Los aucells piulaven entristits, *voletejant* ran de terra, prop dels seus nius esgarriats», EmVilanova (*O. C.* II, 155); «el perdiguer --- vagava --- pels sots --- empaïtant tots els ocells que hi *voletejaven*», Noller (*O. C.* VII, 297.3). «Entre flors *voletegen* / les mariposes», Escalante (*Matinada de la Mare de Déu*, v. 54). *Voli-queig*.

Un grup de noms substantius d'ocells i volatils diversos sembla partir de l'arrel *voleiar*, i en alguna me-

sura hi deu estar lligat, en efecte, per bé que cada un amb la seva explicació particular. *Voliac* és «borinot» a la Pobra de Segur (Z. Rocafort, *BCEC* IX, 70), acc. que no es retroba, i potser només deguda a una contaminació de *voliana*. El *DAG. voliac* a Tremp 'ratapinyada' (cf. *BDC* X, 38); *esvoliac* a Guissona (*BDLC* III, 21) i altres llocs del Principat (*ALCat.*, *BDC* VI, n. 7); l'*AlcM* en dóna cita d'un narrador de l'Alt Pallars i el situa a tot l'alt Segre, fins a Cerdanya i Solsona. El punt de partida és *muriac/muriec* MUREM-CAECUM, si bé contaminat per *voleiare* i *volar*; amb la forma originària menys alterada hi ha *voliec* al Pont de Suert i les Borges Blanques.

Voliana i *voliana* 'papallona' semblen resultar d'una formació *VOLAGO, -AGINIS, comparable als ll. *virago*, *plantago*, *imago*, *vulgago*, *farrago*, *burrago*, amb el doble tractament fonètic de la final (que també tenim en *borrana* provinent de BURRAGO junt amb *borraina* i BORRATJA, II, 135a58, però introduint-se aquí, de nou, l'element *-li-* de *voleiar* i *voliac*). El *DAG.* porta *voliana* de Ripoll, Igualada, Cardona, Sanauja i Bellpuig i *voliana* a Castellterçol, Pna. de Bas i Andorra, on més aviat sembla haver-hi mera err. tip. per *voliana* que ultracorrecció (segons el model *Aina/Agna*), a la *-li-* hi degué ajudar també una variant *voligana* que troba a La Granadella (Garrigues), on semblen obrar les formacions com *volegada*, *revolantigar*, *esvolat-xegar*.

Endemés sota l'eflavi semàntic de *volva* el mot pren per a molts un sentit com el d'aquest mot (cf. *PAMPALLUGUES* en el sentit del seu ètimon grec, i encara més a prop *belluga*, *bespilla* i altres mots de què hem tractat a *GUSPIRA*): «Mes, com pel llamp ferida, tota Àfrica s'assombra, / quan l'hèroe a son guiatge titànic l'escometa: / la *voliana* és, última que fuig davant sa escombra: / la escombra que de monstres lo món deixava net», *Atl.* VIII, 45c; «li estava bé, aquell canotier, pensava l'Enric, en acotxar-se; la seva cara del Renaixement prenia un aire murri —era agradable anar-se adormint amb aquella *voliana* a la imaginació», Coromines (*Pina* IV, § 3, 90). El sentit de 'papallona' és, però, el bàsic; així el tenim també a Cerdanya, a la V. de Barravés (*BDC* II, 57; VI, 31), i a Cardós i Vall Ferrera, on a Tor i Esterri precisen que són les més petites que les *voles* (*BDC* XXIII, 318a); *voliana*, en canvi, id. a la Pobra de Segur (Rocafort, *BCEC* IX, 70) i *boliana* en el Migjorn val. (Valor-Giner, 1950-55), amb aquella mateixa *b-* que hem comentat supra.

Amb la terminació manlevada del tipus *PAPILLOLU* (*parpallol/PAPALLONA*) allò es torna *volioli*: «la *marieta* o cuqueta de la Mare de Déu: «Ella camina de cara a la vesprada: / és l'hora que s'adorm el *volioli*, / quan l'aire és dens, d'una color daurada / que endolceix la pradella i el mallol», Sagarra (*El Mal Caçador* IV, O. C., 106). L'anomena *boriol* Ciuffo (Clavellet) a l'Alguer (*BCEC*, 1902, 55), on justament diuen *papallola* per 'papallona' (p. 56), com a insectes anàlegs però diferents; i la influència de *PAPILLO* encara és més clara en la forma men. (notem la *p-*): «si un alhot agafa un *purliol*, escarabat del gènere *Coccinella*, se'l